

## ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:  
 Egész évre — — — 16 kor.  
 Negyedévre — — — 4 „  
 Helyben hához hordva:  
 Egész évre — — — 20 kor.  
 Negyedévre — — — 5 „  
 Vidékre postán szállítva:  
 Egész évre — — — 24 kor.  
 Negyedévre — — — 6 „

# TISZÁNTÚL

## POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és  
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására  
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a  
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 2.

### Az utolsó felvonás.

Mire e sorok az olvasók szemei elé kerülnek, ott a Sándor-utcai palotában megkezdődik az utolsó felvonása annak a politikai színműnek, a melynek az első felvonását öt esztendővel ezelőtt Bánffy Dezső báró írta meg, de a második felvonás végén olyan bonyodalom keletkezett, a mely kiütötte az író tollát a szerző kezéből s őt magát is elsöpörte a politikai élet szinpadjáról; mikor aztán a bonyodalom tetőpontjára hágott, a klaszikus színműírók hagyományos szokásához hiven — sicuti Deus ex machina — előkerült a hős Széll Kálmán személyében, a ki megoldotta a bonyodalom gordiusi csomóját s vezette a politikai szindarab cselekményét tovább s ezen az uton elérkezett immár a végkifejlésig; a most kezdődő ötödik s egyúttal visszavonhatatlanul legeslegutolsó felvonásig.

Jó daraboknál elég gyorsan szokott ugyan lefolyni a végkifejlés cselekménye, de hogy ez az ötödik felvonás ilyen rendkívül rövid legyen, azt még talán maga a szerző sem gondolta.

Széll miniszterelnök a hozzá az országgyűlés feloszlata ügyében intézett interpellációkra mindig azt válaszolta, hogy nincs semmi ok, a miért a jelenlegi országgyűlést az öt év lejártá előtt fel kellene oszlatni. Még néhány nappal ezelőtt a kormánynak felhivatalos szócsövei

is azt hirdették, hogy még sok végezni valója van ennek az országgyűlésnek. Kvóta, indemnity, horvát-kiegyezési provizorium, ujonczozási provizorium, vicinális reform-javaslat, vármegyei pénztárak reformja stb. stb. mind olyan sürgős természetű dolgok, hogy még a választások előtt el kell intézni azokat s nem halaszthatja azokat a választás után összeülő új képviselőháza.

És ennek daczára egyszer csak elűnik egy utazási program a kabinetirodának Dolni-Miholjácra küldött csomagjából s a liberálisoknak bécsi főlapja, a Neue Freie Presse kikürtöli a féltve őrzött nagy titkot, hogy szeptember kilencedikén Budapestre jön a király s trónbeszéddel zárja be az országgyűlés utolsó ülészeit.

Az a meghívó, a melyen Perczel Dezső házelnök összehívta erre a gyűlésre a t. Ház tagjait, azt jelzi, hogy a gyűlés tárgya a napirend megállapítása a hátralévő munkaidőre.

Ezt a »munkaidőt« ma szabta meg a reggel tartott minisztertanács. Hogy csakugyan négy napig fog-e tartani ez a »munkaidő«, vagy valamivel tovább? — holnap jelenti be Széll miniszterelnök a haldokló országgyűlésnek. Ha esetleg kapna is még egy pár napot (mert csak erről lehet szó) a t. Ház, az nem lesz egyéb, mint a halálra ítélt kinjainak meghosszabbítása. Nem munkaidő ez már, hanem csak vergődés, igazi agonia.

Olyan beteges izgatottság ejtette hatalmába már ezt az országgyűlést, hogy

abba erőt önteni sem a Bánffy ellen emelt hazaárulási vád, sem a balkáni fegyverzörgés nem képes. Nem vár ez már egyebet, mint az ő halálos ítéletének végrehajtását.

Az utolsó felvonás tehát megkezdődött, tessék odafigyelni! A rendező azzal biztat, hogy olyan rövid lesz, hogy nem lesz ideje a közönségnek — unatkozni.

### Los von Rom.

A kiknek nincs más dolguk, mint üres mesékkel ámitani a gyermekeket és a hozzájuk hasonló zsenge gondolkodású felnőtteket, szeretik az osztrák *Los von Rom*-mozgalmat a katolikus vallás elleni gyűlöletnek betudni. Es akadtak, a kik el is hitték ezt a mesét. Nemrég kisült azonban, hogy az áttérők lelkiismereti meggyőződése német márkákon gurult a protestantizmus ölébe: a német birodalmi prot. társulatok mesés összegekkel vásárolván meg a lelkeket, még pedig nem is annyira a protestantizmusnak, mint inkább a nagy német eszméknek. Tehát nem *Los von Rom*, hanem *Los von Wien*. Erre mutatott rá a legutóbbi német katolikus nagygyűlésen *Gröber* s követelte, hogy a mozgalomnak adják meg a maga igazi nevét: *Hin zu Berlin!*

Ne takarjuk hazug szóval az igazságot.

### Hát a törvény?

A nagyváradai szabadelvű párt legutóbbi tisztújító gyűlésén érdekesen alkalmazta a kuriai bíraskodásról szóló 1899. XV. törvénycikket. A pártnak régi időktől fogva egyik alelnöke

## A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

### Asszonyok.

Írta: Márton Gaby.

— Hígyjétek meg — szölt a kis tömzsi Tövisné, — hogy az asszonyok épen ugy képesek volnának murizni, lumpolni, mint a férfiak.

— Mesebeszéd, képtelenség! — volt a véleménye Barkónénak.  
 De a harmadik, a fess és kaczer Antalné sikkesen elfújta a cigarettája füstjét s így szölt:  
 — Fiaim! Giza jól beszélt. S ha jól meggondoljuk a dolgot, nekünk még több jogunk van a lumpoláshoz, mint a tisztelt férjeinknek.

Barkóné közbevetette:  
 — Miért?  
 Most ismét a kis Tövisné vette át a szót fonalát:  
 — Miért? Ez egy lehetetlen kérdés. Mert ha Rózsi állít valamit biztosan tudja, hogy miért állítja. Szóval Rózsinak mindig igaza van.

Barkóné kissé zavarba jött.  
 — Megengedem. De azt csak ismerjétek el, hogy nekik sokkal több az alkalmuk a lumpolásra, mint nekünk. Aztán meg a körülmények! Például az én uram kéthetenként egyszer mindég kirug. S ilyenkor olyan berugva tér haza, mint egy — disznó. Rendesen reggel jön s rám ordít:

— Asszony! Ágyat!  
 — S én mit tegyek?

Azt mondom:

— Mindjárt lelkem, majd én bevezetlek a szobádba, mert elesel . . .

Ismét ordít:

— Mit? Én? Elesem? Nem vagyok én részeg. Halod? Azt mered hinni, hogy én részeg vagyok?

— S én mit tegyek?

Azt mondom:

— Dehogy hiszem, csak ugy mondtam.

— Aztán beviszem nagy nehezen az ágyához, levetkőztetem, lefektetem, hideg borogatást teszek a fejére, sőt — ha kívánja — még altató dalt is éneklek neki. No hát asszonyok ki tenné mindezt meg nekünk?

Rózsi még a cigarettáját is eldobta, ugy kaczagott:

— És még fekete a hajad, és még nem őszültél ebbe bele?  
 A kis Tövisné meg komikus komolysággal kezet nyújtott neki:

— Fogadd legmélyebb részvéteimet!  
 Barkóné szörnyen elszégyelte magát e gunyolódásra:

— Hogyan? Hát a ti uratok soha sem rug be?

— Az enyém minden hónapban.

— Az enyém minden héten.

— És mit csináltak?

Tövisné szölt előbb:

— Hát én, mivel ritkán történik meg, legkegyesebben — megbocsátok. De előbb kicsikarok tőle: legalább egy bált, két toilettet, egy

felöltőt, két kalapot és néhány csecsebecsét.

— De ugy-e neked is van vele elég bajod mig kijózanodik?

— Óh dehogy! Az inas lefekteti s mikor már aludt egy sort, bemegyek és megkérdezem:

— Hogy érzed magad te országos korhely, te akasztófavirág, te lump, te gyalázatos, az én életemnek megkeserítője, te jó madár, te . . .

Barkóné befogta a fülét:  
 — Ne tovább, elég volt. És aztán mi következik?

— Érdekes! Hát bocsánatkérés, kézcsokolás, ígéret, fogadalmak etc.

— És megtartja?

— Mit?

— No az ígéreteket és fogadalmakat?

— Az ígéreteket igen, a fogadalmakat soha. De nem is bánom. Ilyenkor már rendesen megunom a szezonruhámot és szörnyen vágyom valami mulatságra . . .

— Szóval te még örülsz az esetnek?

— No hát tudjátok örülni éppen nem örülök, de nem is haragszom.

— És te Rózsi?

A fess és sikkes Antalné páratlan eleganciával tett egy megvető mozdulatot gyűrűkkel megrakott kezével:

— Eh én egyszerűen nem is tudok róla.

— Miről?  
 — Az uram efféle állapotairól.  
 Barkóné álmékkott:

dr. Konrád Márk volt, a nagyvárad m. k. állami bábaképezde igazgatója. Olyan egyén ő, a ki eddig is disze volt a pártnak, tekintélyt kölcsönzött alelnöksége által és bizonynyal disze volna ezentul is, ha a törvény engedné. Az 1899. XV. t.-cz. 167. §-a u. i. azt mondja, hogy: »Állami és törvényhatósági közhivatalnok... nem vehet részt politikai pártgyűlések összehívásában, nem lehet azoknak elnöke vagy jegyzője s tőlük megbízást el nem fogadhat.« Ha elnöke nem lehet, akkor az alelnökség is ki van zárva, a minthogy a §. általában mindenféle megbízást kizár. Meg vagyunk róla győződve, hogy ez csak figyelmetlenségből került el a pártgyűlés figyelmét s hogy — bármily érzékeny veszteség ez a pártra — dr. Konrád Márk nem marad meg az alelnöki székhelyen. Nem marad, mert a törvény szerint nem maradhat. Együttal reméljük szeretjük, hogy a sok harcra került törvényt ezentul több figyelemben fogják részesíteni s dr. Konrád Márk törvényellenes megválasztása nem előjele az elkövetkező u. n. tiszta választásoknak.

### Salisbury visszalépése.

A »Pall Mall Gazette« jelenti, hogy Salisbury miniszterelnök közölte a királlyal lemondási szándékát. A király most arra akarja bírni Salisburyt, hogy legalább a koronázásig hivatalban maradjon. Salisbury utóda e hírforrás szerint Balfour lesz.

### A veszprémi jelölés.

Veszprém, szept. 2. A veszprémi szabadelvű párt tegnap délután nagy pártgyűlést tartott Kenessey Móricz pártelnök elnöklété alatt. A gyűlés a Korona nagytermében volt, a mely zsufolásig megtelt választó polgárokkal. A párt megalakulása után megválasztották a tisztkart. Pártelnök lett Kenessey Móricz kir. közjegyző, társelnökök: Rédey apátkanonok, Bauer Károly iparos, Rosenthal Nándor nagykereskedő és Wolf Pál földbirtokos. Kenessey Móricz pártelnök indítványára egyhangulag újból Szabó Imrét, a mostani országgyűlési képviselőt jelölték az új választásokra. A gyű-

— De hisz azt mondtad: hetenként megszokott történni?

— Fiaim, ez csak olyan föltevés. Hetenként egyszer kimarad, ennyi az egész. De a föltevés nem minden alap nélkül való. Ugyanis megtörtént egyszer, hogy kissé becsipve lépett be az ajtón és én Tudjátok mit tettem?

— Szépen megfordítottam s azt mondtam:

— Nagyon sajnálom uram, de részeg emberek számára nem vagyok itthon. Érti?

És nem volt oly részeg, hogy meg ne értette volna. Azóta egy nap ugyan mindég lumpol, de rendszeren színjőznanon kerül haza.

Tövisné nevetett:

— Most azt szeretném tudni, melyikünk jár el helyesebben?

Antalné azt mondta:

— Mindenikünk a saját belátása szerint. Például mit érzel te az urad iránt? — kérdezte Tövisné.

— En? Semmit. Hasznát veszem.

Rózsai új cigarettára gyújtott s felrántotta a vállát:

— Nekem közönyös.

— És te?

— No és te? — kérdezték a kis szelid Barkónét.

Ez pedig eltakarta az arcát és szégyenkezve szólt:

— Ne nevesetek ki, de én... én mégis szeretem az uramat!

— Es az asszonyok kinevették...

ies mindjárt nagy deputációt küldött Szabó Imréért, hogy elmondja beszámolóját és programbeszédét. Szabó Imre nagy figyelemmel hallgatott és lelkesedéssel fogadott beszédében számolt be az utolsó parlamenti ciklus eredményeiről. Azután nagyon hatásosan beszélt a jövő országgyűlés teendőiről és többek között felemlítette az adóügy reformját, a közigazgatás államosításának kérdését, a tisztviselők fizetésének ügyét és végül áttért a helyi érdekekre, a melyek közül különösen kiemelte a balatonparti vasut kérdését. Beszédét azzal fejezte be, hogy Széll Kálmán szabadelvű politikájának rendületlen híve; az ő zászlajának győzelme egyuttal Széll Kálmán elveinek és zászlajának győzelme lesz. — A másfél órán át tartott beszédet nagy éljenzéssel és lelkesedéssel fogadta a nagyszámu polgárság. Ferenczy Károly indítványára a pártgyűlés lelkes hangú üdvözlő táviratot küldött Széll Kálmán miniszterelnöknek.

### A csákovári mandátum.

A csákovári kerület független választópolgárai vasárnap népes értekezletet tartottak, melyen dr. Horváth Gyula fővársi ügyvédet kiáltották ki képviselőjelöltül. Az értekezlet Kossuth Ferencz pártelnöknek üdvözlő táviratot küldött.

### Tizenhat millió kezelési deficit.

A pénzügyminiszterium vasárnap tette közzé a hivatalos lapban az állampénztárak kimutatását az év második negyedéről. E kimutatás szerint az 1901. év második negyedének mérlege 16,665.842 korona 29 fillérrel kedvezőlenebb, mint a múlt év megfelelő negyedéé. Az összes bevétel volt 230,460.336 korona 37 fillér, vagyis 5,097.826 korona 85 fillérrel több, mint az előző évben, a mikor 225,362.509 korona 52 fillér volt a bevétel. Az összes kiadás volt 266,133.482 korona 12 fillér vagyis 21,763.669 korona 14 fillérrel kevesebb, mint tavaly, a mikor 244,349.812 korona 98 fillér volt a bevétel.

E kedvezőtlenebb eredmény, mely az állami adósságoknál kimutatott 20,319.220 korona 55 fillér kiadási többletből származik, tisztán átmeneti természetű, mert a regálékölcsön és az államvasuti ezüst-kölcsön értékeinek beváltására adott javadalmazások, valamint az osztrák-magyar államvasut átvétele folytán elvált adósság törlesztésére fizetendő járadék az előző évtől eltérőleg nem a harmadik, hanem már a második negyedben nyertek elszámolást. Ennek következtében az állami adósságoknál a harmadik negyedben megfelelő kedvezőbb eredmény fog mutatkozni.

A lényegesebb eltérések ezenkívül a következők:

A bevételek kedvezőbbek az egyenes adóknál 1,057.176 korona 47 fillérrel, a dohányjövéd knél 1,694.480 korona 28 fillér, a pénzverés és fémbeváltásnál 3,372.083 korona 48 fillér, a vasgyáraknál 1,050.734 korona 40 fillér, a posta, telegráf és telefontól 583.661 korona 05 fillér, az államvasutaknál 3,279.735 korona 78 fillérrel; kedvezőtlenebbek a bevételek a fogyasztási italadóknál 1,775.631 korona 42 fillérrel, aminek oka, hogy június két utolsó napja ünnepre esett, az esedékes befizetés júliusra maradt s így a jövő kimutatásban fog szerepelni; a sójövédéknél 3,829.937 korona 11 fillérrel. A kiadásoknál a leglényegesebb eltérés az állami adósságoknál mutatkozik, a melyről föntebb már megemlékeztünk. A vallás-és közoktatásügyi miniszteriumnál 2,744.507 korona 13 fillérrel nagyobb a kiadás, a mi a lelkesítő jövedelem kiegészítéséből, az elemi iskolák építési költségeiből, de főleg onnan ered, hogy a különböző beruházási hitelek az előző évtől eltérő időben vétettek igénybe. Végül megjegyzendő, hogy az államvasutak beruházására engedélyezett és az állami háztartás eredményeitől elkülönítve kitüntetendő hitelből további 6,009.436 korona 72 fillér vétetett igénybe.

### Az orosz csapatmozdulatok a Pruth mentén.

Jassyból írják, hogy ott az utóbbi időben igen sok orosz tiszt utazik át. Egy orosz tábornok egy jassy-i lap tudósítója előtt nyilatkozott, hogy a Pruth mentén most azért van olyan nagymérvű csapatmozgósítás, mert az idén az orosz hadsereg legfontosabb hadgyakorlatai ezen a vidéken fognak lefolyni. — Nem éri — tette hozzá a tiszt — Románia idegességét, valamint az osztrák és magyar sajtó lármaját.

### Uj hármasszövetség.

Egy madridi lap jelenti, hogy Alfonso király nem megy el a reimsi hadgyakorlatokra, viszont a legközelebb egy külön orosz követség fog Madridban járni, hogy Spanyolországgal tárgyalásokat folytasson az orosz-francia szövetségbe való belépése iránt, Silvela volt miniszterelnök nagy híve ennek a szövetségnek, mely Spanyolországot kivonná a mostani politikai elszigeteltségéből.

### Tisza Kálmán jelölése.

A nagyvárad szabadelvű párt vasárnap délelőtt közgyűlést tartott a Sasban.

A választó polgárokból mintegy 50—60-an verődtek össze a közgyűlésre, a mely alig egy fél óráig tartott.

Hlatky Endre elnökölt. A közgyűlés megnyitása után az egész elnökség és a választmányok lemondását bejelentette s felhívta a jelenvoltakat a párt újjáalakítására, nevezetesen az elnökség, a jegyzők, az igazgató- és nagyválasztmány megválasztása, illetve alakítására. — Kegyeletesen emlékezett meg Ullmann Izidor elhunytáról, akinek emlékét, az elnök indítványára, jegyzőkönyvbe iktatták.

Száhlender Károly korelnöklété alatt lelkes éljenzéssel, közfelkiáltással az elnöki székbe újból Hlatky Endrét ültették, akinek Mihály Adolf indítványára bölcs vezetéséért a párt legmélyebb köszönetét jegyzőkönyvbe iktatta.

Az elnöki szék elfoglalása után Hlatky Endre hálás köszönetet mondott a bizalomért. Viszapillantást vetett a multra, amikor teljes odaadással igyekezett a párt érdekeit szolgálni. Bármikéant itéljék meg működését; lehet, hogy egy vagy más kérdést nem úgy fogott fel, amint a tagok némelyike óhajtotta, de ezt emberi gyengeségének tudják be. A következő 5 év alatt megfognak győzödni, hogy egy pillanatra sem tér el attól az iránytól, mely szerintük egyedül boldogítja a hazát. Igéri, hogy teljes odaadással fogja a pártot vezetni, amelyhez kéri a támogatást. Az elnökséget elfogadja.

Ezután az alelnököket választották meg a következőkben: Reismann Mór, Mezey Mihály, dr. Hoványi Géza, dr. Konrád Márk és Ullmann Sándor.

Párt-jegyzők lettek: dr. Radó Ignác, Ullmann Félix, dr. Gyémánt Jenő, dr. Adorján Ármin, dr. Thury Kálmán és Vinkler Lajos. Pénztárnok: Hegedüs Géza.

Az igazgató-választmányt 90 tagból alakították meg, míg a nagy választmányba 300-nál többet vettek be.

Mindkét választmány névsorát a választmányi ülés óta megrostálták s néhány ellenzéki választót kitérőlték a listából. Azért még most maradt benne néhány régi kipróbált 48-as választó polgár.

A közgyűlés második tárgya a képviselő jelölés volt.

**Hlatky** Endre röviden ajánlotta, hogy **Tisza** Kálmánt egy szívvel-lélekkel újból jelöljék. Ezt ki is mondták s felkérték **Hlatky** Endrét, hogy a szerdai beszámoló után a párt nevében ajánlja fel **Tisza** Kálmánnak a képviselő-jelöltséget.

Ezzel véget ért a közgyűlés.

## A német kath. nagygyűlés.

### II.

Osnabrück ugyan csak 53000 lakost számlál, ezeknek is csak egy harmada kath., hanem azért olyan ünneplés fogadtatásban részesítette a kath. nagygyűlést, a milyenben nálunk — pedig a miénk még eddig tulajdonképpen részben székesfővárosunkban folytak le — idáig, sohasem volt része.

Az utcákon diadalkapuk üdvözölték a vendégeket, a templomok, épületek zászlódszót oltítotték. Még a protestáns templomokon is ott lengett a lobogó!

A nagygyűlés első napján, mely az ismerkedés napja volt, egész Osnabrück örömmámorban uszott. Jelétül pedig annak, hogy az ünneplés első sorban *egyházi jellegű*, a templomokban megkondultak a harangok vasárnap reggel s csaknem egy óráig zsongtak a hívők épülésére. Senkiben sem ébredt műmegbotránkozás, az Isten házában kortes célokra való kihasználása ellen nem tiltakozott senki — mint a hogy hasonló körülmények között nálunk történt volna — pedig a gyűlés szereplő férfai sorában tekintélyes számu cenzurpárti képviselő foglalt helyet. Hiába: más, igazán más ott a levegő, mások a szívek mások az emberek! . . .

Am a nagy munkát igénylő előkészületek, mik között nem utolsó helyen említendő a nagygyűlés résztvevőinek kényelmére, valamint a sajtóra tekintettel, a kath. egyesületi székházban berendezett *pósta és táviró hivatal* — nem is veszték kárba.

A nagygyűlésre, a helybeliekről nem is szólva annyi érdeklődő jelentkezett, hogy az utolsó napokon *különvonatra* volt szükség. A hallgatóság számát németországi lapok 6000-ra teszik.

A nagygyűlés, egy nyilvános és zártüléseit valamint szakosztályi, egyesületi értekezleteit nagybárra a kath. egyesületi házában tartotta. Nem lesz érdektelen megjegyezni, hogy ez a *Vereinshaus* impozáns, új palota, mely a kisebbeken kívül 7 nagytermet foglal magában. Közülök három egyesíthető. Legnagyobb a körterem, melynek *magassága 27 méter* egy, hogy egy kis falusi templom kényelmesen elférne benne. Nos és ez a hatalmas palota is kényelmetlenül szűknek bizonyult a nagygyűlés harmadik napján, kedden, a mikor *párhuzamos ülést* tartottak. Egyiket az egyesületi házában, a másikat a még fel nem szentelt *Jézus szíve templomban*. Hallgatóság hiányáról egyik sem panaszkodhatott.

A 48. »Katholikentag«, mint említve volt öt napig tartott. Aug. 25-én kezdődött, aug. 29-én zárult. Ez öt nap alatt igazán ernyedetlen szorgalommal, lelkesültséggel, munkakedvvel dolgoztak a német katolikusok. Áll pedig ez nem csak a szónokokra, előadókra, de a közönségre nézve is, mert mint fenebb is irtuk már, egy a nyilvános és zárt gyűlések, mint az egyesületi szakosztályi értekezleteken állandó érdeklődéssel vett részt. Nálunk e tekintetben is sok a kívánni való. A mi kath. nagygyűléseink közönsége, mintha csak győnyörködői szeretne szépen szárazaló szónoklatokban, de a komoly tanulásra nem volna kedve. Csak innen magyarázhatjuk, hogy nyilvános nagygyűléseinket hatalmas sokaság hallgatja végig, de egy-két óra múlva, a szakosztályi értekezleteken már ugyancsak kevés a résztvevő.

Visszatérve a nagygyűlésre, tevékenységének illusztrálására előadjuk, hogy az 5 nap alatt, melyek elseje tudvalevőleg az üdvözlések napja volt, 4 nyilvános és 4 zárt nagygyűlést tartott, melyeken számtalan nagyfou-

tosságu határozatot hozott. A gyűléseket megelőzőleg és követőleg számos németországi kath. egyesület ülésezett. Így: a híres németországi kath. népegylet (Volksverein für das kath. Deutschland), a *kath. hírlapírók elaggott, rokkant és árvaistápoló szövetsége* — ott már ennyire rendezett viszonyok között élnek a kath. sajtó munkásai — a főiskolai diák-egyesületek, a kath. tanítószövetség, a legény és munkás egyesületek, a karitás-szövetség, a Bonifác-, a Ráfael- és Sz. Vincze-egylet, a kath. kereskedők egyesülete és számtalan kath. tudományos irodalmi, társadalmi és gazdasági egyesület.

A tárgysorozat érdekes és időszerű kérdéseket bocsájtott vita alá. Szó volt a katolizációzról, mint kultúrtenyezőről, a kath. intelligencia feladatairól, szerepléséről, a modern társadalomban, az egyetemes kath. egyház működéséről és ellenségeiről, a bel- és külmissziókról, valamint az *apostoli szentszék tarthatatlan, megalázott helyzetéről*. Szent Péter trónjának hódoló tisztelete, rajongó szeretete egyébként az egész nagygyűlésen végigvonul és minduntalan megnyilatkozik. Bátor, hitvallói hangon.

Szó volt ezenkívül a kath. sajtó pártolásától és terjesztéséről, a kath. irodalomról, tudományról és művészetéről, a fő- és középiskoláztatásról, a munkás- és önképzésről — egyszóval a kath. világ hitbuzgalmi, társadalmi, gazdasági életének minden jelentékenyebb mozzanatáról.

A szónokok a fő- és alsópapság, képviselők, nagy- és középbirtokosok, gyárosok sorából kerültek ki.

Gondja volt a nagygyűlés rendezőségének a résztvevők szóra oztatásaól is. Esténként szép ünneplések, mulattató előadások, táncjátékok folytak le. A város utcáin a nagygyűlés első napján a nagyszámban összegyűlt legény- és munkás-egyesületek, más alkalommal az egyetemi »Burschenschaftok« festői felvonulást rendeztek.

A nagygyűlést, melyet naponként szent mise, negyedik napján pedig az előző nagygyűlések már elhunyt résztvevőire bemutatott engesztelő áldozat előzött meg, ünneplés Te Deum zárta be; ezt a közönség az osnabrücki püspök áldása után ott énekelte el a gyűlés színhelyén, az egyesületi székházban. Fenséges lélekemelő jelenet volt ez! . . .

A 49. Katholikentag *Mannheimben* lesz. Tehát megint vidéki városban és nem a központban. A mi Németországnak történelmi alapokon nyugvó egészséges decentralizációja mellett könnyen kivihető.

\*

Adja Isten, hogy a mi ideai kath. nagygyűlésünk, mely novemberben fog megtartatni s melynek programját most állapítják meg az intézőkörök, olyan szépsikerű legyen, mint a tavalyi volt. Akkor megközelíthetjük tehetségünkhez képest azt a nivót, amelyen az eddigi kath. nagygyűlések — köztük a fentiekben vázolt osnabrücki is — állottak.

Vederemo.

Dr. Helvey Lajos.

## Biharvármegye a múlt hónapban.

### A közigazgatási bizottság ülése.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt 10 órakor a vármegyeház Kistermében *Beöthy* László dr. főispán elnöklése alatt ülést tartott. Jelen voltak: Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, Wallner Odön főügyész, Hraniczky Károly árvászékielnök, Popovits György dr. főorvos, Papp Miklós kir. p. ü. igazgató, Varró Domokos kultúr-mérnök, Hegyesi Márton, Király Viktor, id. Markovits Károly, Orley Kálmán, Radnay Farkas, Szabó József, továbbá mint alispáni előadók: Baranyi András, Keszthelyi Zoltán t. főjegyzők és Cziffra Kálmán dr., Balogh Elemér aljegyzők.

Az ülés megnyitása után felolvasták az alispán rendes havi jelentését, mely-

ben a vármegye múlt havi viszonyairól számolt be.

Az időjárás a lefolyt hónapban elég kedvező volt. Az egész hónapban 15 tiszta, 6 esős és 10 felleges nap volt. A hőmérsék maximumát 5-én érte el, a mikor + 35 C° fokra hágott hőmérő. A leghidegebb idő 28-án volt: + 10 C°.

Az egészségügyi állapot kedvezőtlen volt, a mennyiben a hivatalos orvosok 227 beteggel ápoltak többet, mint az előző hónapban, a mikor a beteg létszám 4273 volt. A járványos betegségek közül a roncóló toroklob 13, a kanyaró 92, vörheny 79, hökhurut 44. hasi hagymáz pedig ötvenhat esetben fordult elő.

Az adózás eredménye elég kedvező volt. Egyes adónemekből befolyt: Egyenes adóban: 100.818 kor. 11 fill. Hadmentességi díjban: 988 kor. 15 fill. Jogilletékben 67662 kor. 22 fill. Fogyasztási adóban 318.591 kor. 87 fill. Bélyegdíjban 57714 kor. 90 fill. Dohányjövédékben 215.606 kor. 36 fill.

A kor. ügyészségnél augusztus hó folyamán letartóztatva volt összesen 389 férfi, 70 nő; a hónap végével letartóztatva maradt 255 férfi, 31 nő. A rabkórházban e hó folyamán 118 beteget ápoltak. A munka keresmény 256 kor. 04 fillér.

A kir. kultúr-mérnök jelentésében beszámolt arról, hogy a vármegye területén az összes állami és törvényhatósági utak jó karban vannak, a nagyobb építkezések befejezést nyertek. Az orosháza—b.-ujfalui III-ik transversális ut Zsáka felé eltérő szakaszára a közigazgatási bejárást e hó 18—20-án tartják meg.

Több apróbb ügy elintézése után az ülés véget ért.

## Tisza előszava Biharvármegye monografiájához.

Ismétlően említettük már, hogy a *Magyarország vármegyéi és városai* cz. vállalat szerkesztésében és kiadásában néhány nap múlva megjelenik *Biharvármegye monografiája*. Abban a helyzetben vagyunk, hogy közölhetjük a monografiából az előszót, melyet maga *Tisza* Kálmán írt.

Ugy értesülünk, hogy mikor Tiszát az előszó megírására felkérték, azt válaszolta, hogy erre a legalkalmasabbnak *Bunyitay* Vincze apát-kanonokot, a tudós történetírót tartja; ha azonban Bunyitay erre nem vállalkoznék, kész megírni a kívánt előszót. Viszont Bunyitay a munka érdekében ajánlatosabbnak tartotta, ha *Tisza* Kálmán írja meg az előszót, melyre ő csak akkor vállalkoznék, ha *Tisza* nem írná meg.

És *Tisza* megírta az előszót, mely kétségkívül érdekességet kölcsönöz a munkának.

As előszót adjuk egész terjedelmében a következőkben:

Igen nehéz és — érzem — erőmet felülmuló feladatot ruháztam rám a Magyarország vármegyéi és Városai tisztelt szerkesztősége, mely Biharvármegye monografiáját tartalmazza.

Megkísérlem mégis, mert tudom, nincs az a gyengén, vagy éppen nem sikerült előszó, mely ezen nagy irodalmi vállalat értékének, tekintélyének árthatna, és mert bevallom lelkemnek jól esik mondhatni pár szót ezen megyéről, mely — miután akkor még Nagyvárad nem volt külön törvényhatóság, de négyfelé osztva közigazgatásilag teljes Biharvármegye része volt, — szülő vármegyém.

Ezen megyét régenté — természetesen nem hivatalosan és nem is komolyan, — sokszor Biharvármegye neveztek.

Lehet, főoka ennek az volt, hogy azon időben Bihar tartott az ország legnagyobb vármegyéjének s azt hiszem, az is volt addig, míg területileg Debreczen is hozzázá-

mittatott; de meggyőződés szerint lehet erre más indokot is találni.

Biharvármegyében igen sokat fel lehet együtt találni azokból, amik magyar hazánk egyes részeiben elszórva találhatók.

Bél, Belényes vidékén és az erdélyi határ felé ott vannak a magas bérczek, részint óriás erdők által borítva, részint ott, ahol az erdő el lett pusztítva, rideg sziklakkal tarkítva s rejtve gyomrukban érzéket és kőzetet. Még csak érdekes barlangokban sincs hiány.

Nagyváradról kiindulva, az Ermelléken keresztül, egészen a Szilágyságig nyulnak el az apróbb hegyek, jóformán csak dombok, melyeken sok jó bor termelt s e között az Ermelléken a híressé lett bakator.

Nem hiányoztak akkor a Sebes-Körös és a Berettyó által alkotott mocsarak sem és ma is gönyörkődött a szemet a délibábos síkság, zöldelő kaszálóival, legelőjeivel és szántóföldjeivel, melyeknek egy része vetélkedik az Alföld legjobbjával, míg másik része szikes vegyületű vagy egészen homok-talaj.

Ha valaki akár a békésmegyei, akár az aradmegyei határtól, akár Nagyváradról a debreceni irányba néz, még csak szót érdemlő halom sem akad elébe! Szóval, egy nagy síkság terül el szeméi előtt, egészen a nagy tokaji hegyig, mely ugy mered fel a magyar Alföld szélén, mintha a természet óriás határdombul tette volna oda, a magyar Alföld és a Felföld közé.

Ha a megye lakosságát nézzük, a szerben és ruténon kívül feltaláljuk miedazon nemzeti-ségeket, melyek e hazában laknak.

Nagy számban vannak az unitus és diszunitus egyházhoz tartozó románok, csekély számban a szorgalmas svábok és igen kis számban a katolikus lótok, de ezeknek számra nézve is felette áll a magyar földműves nép, mely e szerint, hála érte Istennek, a megye lakosságának többségét alkotja.

Ezen néppel érintkezve, köztük lakva, töltöttem el gyermekkorom és ifjuságom legszebb éveit.

Majd szélesebb körben folytattam az érintkezést, midőn mint a nagyszalontai ev. ref. egyházmegye gondnoka, meglátogattam az egyes egyházakat és azok iskoláit.

E közben már kezdtem megismerni a magyar népet, túl Biharvármegye határán is, mire később, ugy egyházi mint politikai téren, működésem által, folyton több és több alkalmam nyílt.

Igy érlelődött meg bennem az a meggyőződés, hogy nincs nemzet, nincs népfaj, a mejnek a műveltség magasabb fokára nem emelkedhetett tagjai, annyi józan ésszel, oly itélő tehetséggel bíráának, mint a magyar földműveseknek milliói, kikben e mellett meg van a nemzeti önérték, a hazához való ragaszkodás és a nehéz viszonyok között sokszor nagyon szükséges óvatosság is.

Mindezen tulajdonok kitünő mértékben megvannak Biharvármegye magyar népében.

Ilyen lévén az ország magyar népe, ha a nemzet nagyobb műveltségű osztályai híven teljesítik hazafini s a nemzet iránti kötelességüket, kétségtelennek tartom, hogy megtalálják a kellő támogatást s a magyar állam s a magyar nemzet fennállása és felvirágzása biztosítva lesz minden körülmények között.

1848. előtt mágnás igen kevés lakott Biharvármegyében s így az ügyek vezetése majdnem kizárólag a nagyobb és a közép birtoku nemesség kezében volt.

Daczára a megyében levő nagy uradalmaknak, szép számmal voltak középbirtoku jeles családok, melyeknek tagjai a közügyek intézésében buzgón részt vettek s gyakran mint vezéregyéniségek tűntek ki.

Csak a közügyeket tekintve, ezek is birtak ugyan azon gyengeségekkel, de kitünő mértékben azon jó és nemes tulajdonokkal is, melyek osztálytársaiknál más megyékben voltak észlelhetők.

A pártoskodás főleg a 30-as évek vége felé és a 40-es években nagy erővel tört itt is ki, és az itteni szeszélyes viszonyok következtében, a vitalkozás igen gyakran személyeskedés lett, mihez hozzájárulván az ilyen-

kor soha el nem maradó gyanúsítások is, a két párt mihamar mint két ellenséges tábor állott szemben egymással és még a társadalmi téren is lehetetlenné vált a barátságos együttléte.

De azután, midőn az 1848-iki események bekövetkeztek, nem csak a lelkesedés első idejében, de azután is, midőn már megindult az aknamunka és a nemzetiségek lázadása kezdetét vette, nem akadt senki, ki magát a haza, a szabadság ügyével ellentétbe helyezte volna, a legnagyobb rész, bár melyik párthoz tartozott is azelőtt, híven szolgált a haza ügyét s az a ki ezt nem tehetette, visszavonult, elítélve azokat, a kik a nemzet ügyével ellentétbe helyezték magokat.

Midőn pedig ránk szakadt a nagy katasztrófa, követve az ostromállapot s azután az abszolút kormány által, akadtak ugyan mindkét régi párt tagjai közül olyanok, kik mint férgek elhullottak s voltak olyanok, kiket a családfenntartási kötelesség kényszerített az általuk is gyűlölt rendszer alatt szolgálni, de a megyei intelligenciának nagy zöme, a régi pártviszonyok különbség nélkül, híven teljesítette hazafini kötelességét, bár némelyek családjuk fenntarthatását is veszélyeztették. A gyűlölködések, a személyeskedés ezek között telje en elmúltak.

Igy történt azután, hogy a volt conservatívek, — másként Tisza Lajos pártiak azon része, mely a haza szent ügyéhez hű maradt, — éppen oly érdeklődéssel és részvétellel voltak általában a hazátlanokká lett s ezek közt a biharmegyeiek s mindenek felett pedig leginkább a Beöthy Ödön sorsa és szenvedései iránt, mint azok, kik a Beöthy-pártnak voltak annak idején tagjai és viszont a volt szabadelvű, másképen Beöthy Ödön-párt hasonló igaz, hazafias, jeles tagjai: Jakab Mihály, Lukács György, Csengery Imre, Zilahy Lajos és mások, mind a legnagyobb elismeréssel szólottak Tisza Lajos hazafiságáról, látva, hogy minden kínálgatások daczára visszautasította, hogy nem alkotmányos kormány alatt, bár minő állásban is szolgáljon.

Ezen előzmények tették lehetővé, hogy 1860-ban és 1861-ben a pártviszályok teljes elsimulásával, Biharvármegye összes értelmisége — alig egy-két kivétellel — egy párttá tömörüljön a hazai, a nemzeti ügy védelmére, így lett lehetővé azután az is, hogy midőn 1867-ben az alkotmányos élet természetszerűleg létrehozta a pártokat, azok nem az 1848. előtti pártoskodás folytatására alakultak s a vitalkozás a megyegyűléseken a tárgyilagos megvitatás korlátai között maradván, a társadalmi jó viszony a különböző pártok tagjai között soha meg nem zavartatott.

Talán nem volt felesleges ezeket elmondani, mert nézetem szerint ezek megérthetőbbé teszik a Biharvármegyeről szóló nagybecsű munkának némely részeit.

Merem mondani: senkinek sem lesz oka sajnálni azt az időt, a melyet ezen kötetnek egészben áttanulmányozására fog fordítani és meg fogja látni, hogy ha Bihar is éppen ugy, mint a többi, csak egy megye és nem ország, olyan megye, mely a hazai történelem egész folyamán szerepet játszott és pedig mindig a hazai és nemzeti ügy szolgálatában.

Igy legyen ez jövőre is és hiszem, biztosan így is lesz, mert a régi középosztályban támadt hézagokat pótolja máris részben, és pótolni fogja mindjobban a polgári elem, mely itt, — működjük az bármely életpályán, tartozzék bármely felekezethez, még ha nem tisztán magyar eredetű is, nem kényszerítve, de saját belátása és érzelmei következtében, — csak a haza, a nemzet iránti hűségben nőhet fel s az igaz szabadelvűség zászlaja alatt foglalhat helyet a köztevékenység terén.

Geszt, 1901. július 23.

Tisza Kálmán.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5 10 krért. Kedden és csütörtöknön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

## Véres verekedés a Széles-utczán.

Széles-utczának meg van a maga szenzációja: olyan véres verekedést rögtönzött ott vasárnap este néhány garázda-legény, hogy van miről beszélni az egész környéknek.

Urbán László táncmesternek kolonja van Széles-utczán 548. sz. a. Nem első rangu, nem is valami magas az ántre, de mégsem potya. Ez nem ment sehogy a fejébe Fekete Sándor és Pető János kőműves legényeknek, akik mindenképpen fizetés nélkül akarták vasárnap este a vigadó konyhabölgyeket és szobaciczusokat megforgatni egy-egy tüzes csárdásban. Hanem az ajtónál megállították őket.

— Tessék fizetni.

— Oregapám se fizetett, ha tánczolt. Legény kell ide, nem pénz!

— Akkor nem lehet bemenni.

Es Feketének meg Petőnek búsan ott kellett hagynia a keringőző és sikoltozó párokat.

A két kőműveslegény bosszút szomjazott. Közél van a Gál-féle korcsma, odamentek szíverősítőért. Nemesak a szívöket erősítették meg, hanem a szamukat is: összetalálkoztak egy csomó kollégával s ugy éjjeli két óra tájban a Belme-fiuk vezetése alatt valami tizenegyen visszatértek a kolonhoz.

A multság éppen véget ért; az ujon érkezettek megkezdheték a nemes bosszu művét. A legidősebb Belme-fiu leütötte a kapunál kialakztva volt petroleum-lámpát, a többiek pedig felhasználva a pokoli sötétséget, a közelben álló Harsányi Károlynak estek és a földre teperték. Arra felé járt véletlenül Kanizsai György rendőrtizedes: a mint a jajgatást, ordítást meghallotta, odasietett, hogy végét vesse a verekedésnek. Vesztére; a bepálinkázott legények egyszerre otthagyták Harsányit s a rendőrrre támadtak. Valamelyikük hátulról oly súlyos ütést mért Kanizsai fejére, hogy a szerencsétlen ember menten össze-rogyott s eszméletlenül szállításra a Biharvármegyei közkórházba. Ott nehéz sebet bevarrták s lakására vitték, hol most betegnek fekszik.

Időközben a Széles-utczán tovább folyt a garázdálkozás. Nyéki Gábor kőműves legény Papp Elek lakatos legénnyel kapott össze, hanem ezuttal a kőműves legény maradt hátrányban, Papp Elek u. i. markos legény, volt még három markos társa is, ezek közrekapták a kötekedőt s ki bittal, ki kézzel ugy összeverték, ugy összeszurkálták, hogy moczczanni sem tudott, mikor ott hagyták. Erre a lakatosok is megszeppentek s elfutottak.

Nyékit bevitték a kórházba, ahol megállapították, hogy sebesülései életveszélyesek. A lakatos legényeket csakhamar összefogdosták s a gyilkost tegnap délután szembesítette Ember Géza vizsgálóbíró a halálos ágyán fekvő áldozattal. A vizsgálat folyik s nemsokára befejezést nyer, amikor aztán a törvényszéki tárgyalás során elmélkedhetnek a széles-utczai legények, érdemes-e potyára tánczolni akarni vasárnap este kővér szakácsnékkal, visongó szobaciczusokkal?

## TÁJÉKOZTATO.

Szeptember 4. A kath. kör vál. ülése d. u. 6 órakor.  
Szeptember 4. Tisza Kálmán beszámolója.  
Szeptember 5. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órakor.  
Szeptember 12. Városi közgyűlés.  
Szeptember 18. Megyegyűlés.

## UJDONSAGOK.

## Szilágyi Dezső emléke.

Szilágyi Dezső váratlan elhunyt alkalomával Nagyvárad város tanácsa távirati uton fejezte ki a város részvétét az országos gyász felett s felkérte az elhunyt nagy férfi legközelebbi rokonát Lukács Sándor pénzügyi tanácsost, hogy a Nagyvárad városa nevében küldött remek koszorút helyezze el a kiváló államférfi ravatalára.

Azonkívül Nagyvárad város törvényhatósága is kegyelettel adózott Szilágyi Dezső emlékének, midőn elhunyt feletti fájdalmát jegyzőkönyvébe iktatta s a rokonokhoz részvétiratot intézett.

A részvét ezen megnyilatkozásáért Lukács Sándor pénzügyminiszteri tanácsos meleghangú levélben mond köszönetet Nagyvárad városának, a melyben megkapó hangon kegyelettel adózik az elhunyt nagy államférfi emlékének is.

A terjedelmes köszönő levél teljes szövege a következő:

## Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

A Szilágyi Dezső váratlan és megrendítő halála okozta országos gyászban Nagyvárad város Tanácsa a legelső között táviratilag nyílvánította részvétét és megbizni kegyeskedett engem, hogy a város közönsége nevében a nagy halott ravatalára küldött koszorút elhelyezzem.

Kegyeletes érzelmekkel, gyászba borult lélekkel teljesíttem a szomorú feladatot, hiszen mint jó honpolgár szeretett szülővárosomnak ragaszkodó fia és a dicsőültnek közeli rokona, fokozottan éreztem én azt, hogy mennyi mindent takar a koporsó...

Most a tek. Tvh. Bizottság f. évi augusztus 9-én tartott közgyűléséből fenkölt hangú részvétirattal tiszteli meg az én csekélységemet, a melyből azt olvasom ki, hogy az ország részvételének epochális nyilvánulásában Nagyvárad város közönsége az, a mely midőn dicsőültnek tüneményes elméje, mocsoktalan államférfiúi egyénisége előtt a tisztelet és hála lobogóját hajtja meg, egyszermind az igazi szeretet virágait is hinti nagy szülőltjének alig elhantolt sírjára. Nagyvárad város közönsége Szilágyi Dezsőben nem csak az országos nagyságot, hanem a legsajátabb büszkeségét, szeretett édes fiát is siratja és ez az érzelmi momentum az, a melyben a város közönségének nemes részvételével a gyászoló rokonság és én szívünk legmélyén egybeforrunk.

Nekünk rokonainak az volt óhajunk, hogy a dicsőült nagy férfi a nagyváradai temetőben pihenje örök álmát, szülei és testvérei mellett, közel felejtetlen édes atyámnak, az ő szeretett nagybátyjának sírjához. Miután azonban a gyász eset alkalomával a magas kormányának Budapestben időző tagjai őt, mint a nemzet halottját az ország szívében, a haza bölcsének szomszédságában kívánták eltemettetni és mivel a dicsőült kifejezett végakaratot hátra nem hagyott, a hálás szülőföld — melytől még ifjan szakította őt el korszakos hivatása — még hamvaiban sem mondhatja őt a magáénak.

Nagyváradé azonban a jogosult büszkeség, hogy ő adta Magyarországnak az újabb évtizedek egyik legelső politikai nagyságát, a ki hatalmas elméjével, tántoríthatlan elhűségével és óriási tekintélyével hivatott volt arra, hogy még nagyon soká őrállója legyen a nemzet igazainak.

A kegyetlen végzetnek tetszett, hogy a büszke törzset egy zuhanással leterítse. Ez a zuhanás megrázta az egész orzást.

Az élet azonban visszatér rendes medrébe, s a jószágos Gondviselés talán újból támaszt egy oly férfit, aki Szilágyi Dezsőt pótolni képes leendő. Az ő dicsőséges emlékét azonban akkor is híven fogjuk őrizni mi ro-

konok, akiket hozzá a vérség szent kötelékei fűztek és a nemes szülőváros, mely őt a hazának ajándékozta.

Fogadja a tek. Törvhat. Bizottság mély tisztelettel kifejezése mellett leghálásabb köszönetemnek őszinte nyílvánítását.

Budapest, 1901. aug. 31.

Lukács Sándor,  
m. kir. pénzügyi tanácsos.

\* Személyi hírek. Beöthy László főispán a ma esti vonattal Eledre utazik. — Szunyogh Péter alispán hazaérkezett Nagyváradra s átvette a vármegye ügyeinek vezetését.

\* Meggyűlés. Biharvármegye törvényhatósága szeptember hó 18-án, szerdán délután tartja őszi közgyűlését. Ez alkalommal néhány száz ügy kerül elintézés alá.

\* A beteg polgármester Budapesten. Dr. Bulyovszky József polgármester betegségében, mint értesítünk, örvendetes változás állott be. Állapota állandóan javul, azonban feltétlen nyugalomra és a legéberebb gyógykezelésre van szüksége. Éppen ez okból tegnap felszállították Budapestre, ahol egyik hírneves gyógyintézetben helyezik el. Kisérletében utaztak neje és testvére: Bulyovszky Gusztáv miskolci ügyész, továbbá dr. Berkovits Miklós tb. főorvos és dr. Rácz Ödön orvos.

\* Agyonsújtotta a villám. Az elmúlt héten szerdán a kumanyesi körhöz artozó Pusztay-Klitt határán nagy vihar vonult végig, erős villámlással. A viharban a mezőről a községbe hajtották a marhaállományt. A község alatt a villám belesapott az állatok közé. Három ökröt agyonsújtott a villám.

\* Cziffra Gerő nyugalomba vonul. Biharvármegye tisztikarának egyik kiváló tagja, Cziffra Gerő megyei főpénztárnok nyugalomba vonul. A kormány ugyanis a vármegyék pénzügyi államosítása a jövő év elejétől s a megyei pénztárak személyzetét is átveszi az állam. Cziffra Gerő ezt megelőzőleg már nyugalomba vonul s nem megy át állami szolgálatba. Cziffra Gerő mint fiatal zseni került megyei szolgálatba mint esküdőt 1860-ban, de csakhamar ott hagyta a hivatalnokoskodást. 1869-ben az alkotmány helyreállítása után azonban ismét a vármegyéhez ment s azóta teljes odaadással szolgálja Biharvármegyét. Visszavonulása által ismét kevesebb lesz azoknak a megyei tisztviselőknek a száma, akiket általános becsülés és tisztelet környez.

\* Könyvet a szegény gyermekeknek. A következő humanus, nemes intencziójú sorok közlésére kértünk fel: A helybeli izraelita hitközség Auspitz Adolf tanítójában 30 szegény gyermeket díjmentesen iskoláztat, illetve ezekért a megfelelő tandíjat saját bevételeiből fedezi, a szükséges tankönyveket azonban a megfelelő fedezet hiányában be nem szerzheti. Ugyanazon tanítójában járó gyermekek szüleit tisztelettel felkérem, hogy az elmúlt tanévből fennmaradt iskolai könyveket a szegény gyermekek részére leendő átadás céljából a tanítóját igazgatójának átadják és ezzel a szegény gyermekek iskoláztatását megkönnyebbíteni sziveskedjenek. Dr. Kornstein Lajos, a nagyváradai izraelita hitközség iskolaszékének elnöke.

\* A cisztercita szerzetesek a honi iparrért. A zirczi rend székesfehérvári főgimnáziumának igazgatósága, most a tanév elején a következő felhívást adja ki: A főgimnázium igazgatósága fölkéri a szülőket s felhívja az ifjakat, hogy magyar gyártású iskolaszereket vásároljanak: magyar gyártású írópapírt, rajzpapírt, rajztáblát, vonalzót, tintát, tollat, tollszárat, író-önt, füzeteket, festéket. Talán mindentűt hasonló buzdítást kaphatna a fiatalság.

\* Tisza Kálmán a velencei Népkörben. Mint már megirtuk, Tisza Kálmán beszámolója alkalmával a velencei Népkört, melynek disztagja, meg fogja látogatni. A Kör elnöksége erre vonatkozólag a következő meghívót bocsátotta ki:

Meghívó. Tisza Kálmán ur ő Nagyméltósága, városunk nagynevelő képviselője, körünk disztagja folyó hó 4-én délután 4 órakor körünket nagybecsű látogatásával fogja megtisztelni. Felkérjük a Velencei Népkör összes tagjait, miszerint városunk e nagy fiának ünnepélyes fogadása céljából a fent kitett időben a kör helyiségében minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. Dr. Tóth Ferenc főjegyző, Domokos Károly alelnök:

\* A megyei nyugdíjbizottság ülése. Biharvármegye tiszti nyugdíjbizottsága tegnap délután a vármegyei székház kistermében ülést tartott. Szunyogh Péter elnöke alatt Hranyczky Károly, Papp János, id. Markovics Károly, Miskolczy Árpád, Wallner Ödön, Örléy Kálmán, dr. Popovics György és Keszthelyi Zoltán jegyző voltak jelen. Két tárgya volt az ülésnek. Cziffra Gerő vármegyei főpénztárnokot, 32 évi szolgálat után saját kérelmére nyugdíjazták. — Vargha Lajos járási állatorvos szintén saját kérelmére nyugdíjba vonult. A bizottság a nyugdíjazást kimondotta.

\* Halálozás. Nagy Bálint nyug. rendőrtizedes, ki 25 éven át becsülettel szolgált a várost, folyó hó 1-én 68 éves korában meghalt. Ugy felebbvalóinak mint társainak nagy a részvéte ravatala felett. A tisztességes munkában megőszültet ma délután helyezik örök nyugalomra.

\* Csalás nagyváradai hajtókával. Furfangos módon szedte rá egy ügyes család Csurgó somogymegyei városka lakóit.

Egy szép napon megjelent a városkában egy piros hajtókás hadnagy. Egyenest a község házára ment s ott bemutatkozott, mint a nagyváradai 37. gyalogezred szálláscsinálója. Magához vett egy előjárósági tagot s azzal bejárva egész Csurgót, kiosztotta ott az egész 37. gyalogezredet. Jól megválogatta, hova kit szállásoljon. Lányos házakhoz tisztek jutottak, a hol több nagy leány volt, oda kettőt-hármat is szállásolt, a kisvárosi nagyságok törzstiszteket kaptak, úgy hogy az egész községben nagy lett az izgalom. A leányok előre készültek már a tisztek fogadására, különösen a tartalékos tisztekhez fűződtek gazdag remények; nem csoda hát, ha a jó hír hozója, a hadnagy ur egyszerre becses személy lett. Este mulatságot is rendeztek a tiszteletére s azt sem vették rossz néven, hogy a hadnagy ur, mikor te s tu lettek vele, bizalmasan pillanatnyi pénzzavarról panaszkodott. Sőt! valamennyien szerencsájüknék tartották, hogy a kedves hadnagy urnak szivességet tehettek; és hadnagy ur össze is szedett kellő számú kölcsönöket, kitől 50, kitől 80 koronát, aztán eltávozott azzal, hogy pár nap múlva bevonul a 37. gyalogezreddel.

A csurgói lányok pedig vártak, vártak, a Csurgó és Vidéke cz. hetilap lendületes cikkkel üdvözölte a váradai bakákat és vártak, vártak...

A kitűzött napon azonban nem érkeztek meg a katonák. Jött e helyett a hír a szomszéd falvakból, hogy ott is járt a hadnagy ur, ott is elígerte a váradai bakákat, ott is felszedett kölcsönöket s ott is nyomtalanul eltűnt.

Legjobb stiklit Udvarhelyen csinált. Itt egy bicikliző urat megállított azzal, hogy szeretné a gépét kipróbálni, hogyan jár. Még meg is kérdezte:

— Aztán nem fél, hogy elhajtok rajta?

— Oh kérem, felelt az udvarias czibil, egy hadnagyról ki tétélezne fel ilyesmit?

Azzal leszállt a gépről, a hadnagy ur felült rá — s azóta sem látták arrafelé. Ellenben próbálja csak Csurgón valaki megkérdezni, mikor mennek oda a váradi bakák? Majd megtanítják repülni!

A hadnagy ur stikliinek Ős Budavárban lett vége. Gavalléros költsége s éppen nem katonás viselkedése felhívta rá a detektívek figyelmét, a kik igazolásra szólították fel. Persze nem tudta magát igazolni, letartóztatták hát s bevitték a főkapitányságra. Ott kísült, hogy *Bradvarovics* Milán vasuti alkalmazotts a hadnagy ruhát csak úgy lopta a sógorától. Az Ősbudai mómort most a hüvösön aluszszsza ki az élelmes csaló.

\* **A nazarénizmus terjedése.** A nazarénus vallás egyre nagyobb tért hódít az alföldi nép közt. A katonai büntetések csak elősegítik az újhitiek számának szaporodását. Legújában Szeged város tanyáin és környékén terjed nagy mértékben az új hit s ennek következtében a tartalékos katonák, a kik az új hitre térnek, seregestül kerütnék a fegyver nem fogás miatt a börtönbe.

\* **Megszökött huszárkáplár.** A Nagyváradon állomásozó 7-ik Vilmos huszárezred egy sikkasztó káplárját körözteti az ezredparancsnok. *Hans Ritter* szerelmes lett egy kétes helyen lakó leányba s erre költött rengeteg pénzt. Mikor a saját pénze elfogyott, hozzányúlt az ezred reá bízott pénzéhez s ebből mulatott napról-napra a leánynál. Mintegy 2000 koronát sikkasztott el. Mikor már látta, hogy mincsen menekvése, elbűcsuzott a leánytól s megszökött. Az ezredparancsnokság megtette a lépéseket a sikkasztó szökevény kézrekerítése iránt. — Ritter *Hans* Csehországba való, jó módú, polgári családból származik.

\* **Per a városi mérnöki hivatal ellen.** E cím alatt megemlékeztünk arról, hogy *Eperjesi Mihály* beperelte a tüzér laktanyánál teljesített munkák áráért a vállalkozó céget és a városi mérnöki hivatalt s a törvényszék ki is mondta ilyen sorrendben a fizetési kötelezettséget. A közleménybe némi félreértés csuszott be. A tény az, hogy a Vilmos főherceg tüzérségi laktanyát építő *Hartl, Macskovics és Döntő* vállalkozók, továbbá *Csordasits Ferencz* városi építő mester és *Nagyvárad* város közönsége ellen *Eperjesi Mihály* kövező a laktanya udvarán teljesített kövezői munkák ára 1206 kor. 60 fillér iránt pert indított a kir. törvényszék előtt. A kir. törvényszék meghozta az ítéletet, elmarasztalta a vállalkozókat első sorban, *Csordasits Ferenczet* nem fizethetés esetén másodsorban, *Nagyvárad* város közönsége ellen indított keresetével felperest elutasította. A városi mérnöki hivatal mivel beperelve sem volt, de jogilag nem is perelhető, elmarasztalható sem volt és így fizetésre sem köteleztetett.

\* **Elgázolta a bérkocsi.** Hányszor emelünk már szót a bérkocsinak örületes gyors hajtása ellen, de hiába, pusztába kiáltó szó maradt óvásmelelünk, nem történt intézkedés, rendszabályozás s így nem csoda, ha nap nap mellett szedi a gyors hajtás áldozatait. Tegnap reggel 9 órakor az Erdődi-féle czukraszat előtt ütötte el a *Mitru* Flóra által hajtott bérkocsi a vármegyének becsületben megöszült hajduját *Szekely Józsefet*, ki 70 évet élt tisztességben. Szegény öregem keresztülment a *bérkocsi*, minek következtében a szenvedett sérüléseken kívül eszméletét is elvesztette s ilyen állapotban szállították lakására. Időközben *Ember Géza* vizsgálóbíró megjelent nála kihallgatni, azonban már nem lehetett, mert nem nyerte vissza eszméletét, sőt a déltán folyamán meghalt. Az ügyészség elrendelte a hulla febonczolását.

\* **Névváltoztatás.** Leutmann Bórek vezetéknévét »Lóvasi«-ra változtatta.

## EGYESÜLETEK.

### A 48-as honvédek gyűlése.

A Bihar megyei 48-as honvédegyület gyűlést tartott vasárnap délelőtt, *Bereczky Géza* alelnök elnöke alatt.

A gyűlés főtárgya a miniszterelnök leirata az agg honvédek és azok özvegyeinek nyugdíja tárgyában. A rendelet megszabja, hogy miként kell a nyugdíj iránti kérvényeket felszerelni. A nyugdíjakat a következő esetekben vesztik el: a) nyugdíjas halálával; b) ha a nyugdíjas jogtalanul jutott a nyugdíjhoz; c) ha büntényért elűlték; d) ha a nyugdíjas oly egyént vall honvédek, aki 48/49-ben nem volt honvéd; e) ha a nyugdíjas felvételt az országos menházba.

Az évi állami ellátási összeg a következő: tábornok 4000 kor., ezredes 960 kor., alezredes 816 kor., őrnagy 720 kor., százados 624 kor., főhadnagy 552 kor., hadnagy 504 kor., őrmester 144 kor., tizedes 96 kor., köztitéz 72 kor.

Temetési járulékot kap az elhunyt 48-as nyugdíjas honvéd után ha 3 hónapon belül kéri azt, aki beigazolja, hogy az elhunyt honvéd vagyontalan; az elhunytat ő temettette el; ő maga is vagyontalan. A folyamodó kérvényéhez csatolandó az elhalálozásról szóló anyakönyvi kivonat; a városokban a polgármester, kis és nagy községekben a főszolgabíró által hitelesített hatósági bizonylat arról, hogy folyamodó vagyontalan. A temetési járulék: törzstisztt után 80 kor., tisztt után 50 kor., altisztt és köztitéz után 30 kor. A kérvények és azok mellékletei bélyegmentesek.

A miniszterelnök rendeletét tudomásul vették s a legszélesebb körben közhírre teszik.

Ezután apróbb ügyeket tárgyaltak.

A Nagyvárad Takarékpénztár által adott 50 koronát gyümölcsöztetik. A Bihar vármegye által évenként felajánlott 200 koronát pénztétetben helyezik el.

Nagy megütközést keltett az öreg honvédek között, hogy a nagyszalontai Kossuth-szobor leleplezési ünnepélyére nem hívták meg a honvédegyületet.

Az elnök végül jelentést tett a több szegény honvéd részére kiutalt segélyekről s a gyűlést véget ért.

## SZÍNHÁZ.

**Az új bérletek.** A szeptember végén megkezdődő új színi idénynek első fecskéje érkezett: felszólítás a volt bérlelőkhöz, *intézkedjenek eddigi bérleteik fentartása iránt.* *Somogyi* Károly igazgató holnap, szerdán Nagyváradra érkezik, hogy a jövő színi idényre a kellő intézkedéseket megtehesse. Ezzel kapcsolatosan a következő sorok közlésére kérték fel lapunkat:

A volt tisztelt bérlelőket tisztelettel felkérem, miszerint sziveskedjenek *legkésőbb szeptember hó 7-ig* volt bérlet jegyek megtartása iránt a színház igazgatói irodájában intézkedni, hogy azontul az esetleg visszamaradt jegyek felett rendelkezve, a már jelentkezett új bérlelők igényeinek eleget tessenek.

Tisztelettel

*Somogyi Károly,*  
igazgató.

A levél Kaposvárról jött, hol most *Somogyi* társulata állandó tetszés mellett működik. A jelentést örömmel üdvözljük, mint az élénk színi élet első jelét. Mert bizony szó a mi szó, már megint vágyódnak egy kis élékség után s mi adná azt meg, ha nem a pezsztó színházi élet.

## Igazságszolgáltatás.

### Nagy Endrét nem találják.

*Petrassevits* Géza, az »*Alkotmány*« munkatársa *Nagy* Endrét, a »*Szabadság*« volt munkatársát — ki jelenleg a »*Pesti Napló*« munkatársa — feljelentette becsületsértés miatt.

*Petrassevits* Gézának a *Magyarország és a Zsidók* című könyve megjelenése alkalmából *Nagy* Endre a *Szabadság* egyik múlt évi számában a hétről-hétre című rovatban erős hangon támadta meg a szerzőt. Az ilyen munkák szerzője — mint mondja — *gazember, ki megérdemli, hogy befakasszák a fejét.* Ezen nagyon is erős hangú kitévelért történt a feljelentés. Az ügyben a végtárgyalás folyó hó 11-ére volt kitűzve, de miután *Nagy* Endrének az idézvény nem volt kézbesíthető, a tárgyalás bizonytalan időre elhalasztott.

## REGÉNY-CSARNOK.

### A SANDASZEMÜ.

Irta: Lucien Biart.

Franziából: K-6.

58.

Vágtatva neki indultak, kitéve magukat annak, hogy lezuhassak a szakadékba. Az ültetvényes megállott Sanchez háza előtt.

— Az unokaöccsöm nincs önél? kérdé a hirtelen odasielő mesztieret.

— Nincs, don Estevan, ma nem láttam őt.

— Bizonyára szerencsétlenség érte; jöjjön velünk Sanchez; felkutatjuk a sikkasztót. Nem tudok rossz előérzeteimről szabadulni.

Negyedóra mulva vagy egy tucat gyalogos verődött össze fákllyákkal, követve a falu bírjától s a plebánostól.

— Valószínűleg ok nélkül zavarom önöket barátaim, de Istenemre, annál rosszabb.

— Mondja inkább, annál jobb, veté ellen Sanchez.

Egy fél órát haladtak az ut mentén. Ricardónak igen magas lova volt s a cselédek megismerték nyomát a porban. Egy helyen azonban a mult vihar sarába veszett a nyom. Balra, kissé magasabb helyen néhány bokor fekkdt. Az ültetvényes lova nyeríteni kezdett, mire egy másik nyerítés felett.

— Rayo, kiáltott don Estevan, megismered társadat?

Mintegy száz lépésnyire egy bokros hely mellett megpillantották Ricardó lovát. Don Estevan maga vizsgálta meg a jó nyergét és felszerelését; mindent a legnagyobb rendben talált. Kiáltották a Ricardo nevet, de feleletet nem nyertek. Most az egyik lovak, ki kissé eltávozott, jelt adott a fákllyával. Don Estevan elsőnek futott oda, felkiáltott és leborult Ricardo holttestére, kinek mellét egy husszu kés járta át.

— A gonosz szemek! mormogta egy hang.

— A gonosz szemek! ismétlé don Estevan, ki meghallotta.

Szemei könybe lábadtak, amint ott térdelt unokaöccse holtteste előtt. Alvarez és Sanchez alig tudták elvezetni onnan.

— Hagyjatok engem! mondá a szerencsétlen ültetvényes, így kell meghalni látom mind azokat, kiket szeretek? Ricardo!

Alvarez hiába igyekezett mérsékelni barátja fájdalmát, ki zokogott, mint egy gyermek. Végre összeszedte magát s vissza akart térni a holttesthez.

— Itt büntény forog fenn, mondá a bírónak, ki a hely színiét vizsgálva, küzdelemnek semmi nyomát sem vette észre.

Kihúzták a sebből a kést, mely olyan ezüsfogantus vadászfegyver volt, amelyet a Spanyol urak hordanak néha övükbe tűzve. A bró gondosan megvizsgálta azután csodákozva felkiáltott.

— Ez lehetetlen! mondá.

A kés nyelén be volt vésve Fuenléal Miguel neve. — Ő tette, ő tette; kiáltott az ültetvényes: találkoztam vele éppen az aljas büntény elkövetése után. Az egész világ tudja, hogy Fentaus ünnepéye óta mindig boszszut akart állani öcsémén.

(Folyt. köv.)

## TAVIRATOK.

### Királyunk utja.

**Dolnji-Miholjác, szept. 2.** Itt lázasan folynak az előkészületek a király fogadására. A pályaudvaron és a kastély előtt, amelyben a király lakni fog diadalkapukat emelnek. A grófi kastélyban a királyllyal együtt lakik majd Beck Frigyes báró vezérkari főnök, Ferdinánd román trónörökös Kohn Albert nagykereskedőnél, Lipót Szalvator főherceg Kohn Gábor kereskedőnél, Ferencz Ferdinánd és József főherczegek, Krieghammer Ödön és Fejérváry Géza miniszterek az uradalmi épületekben fognak lakni. A moskoveci vasuti állomáson fogadja a király Veröcze és Bazék törvényhatóságok küldöttségeit. A fogadásnál jelen lesz Széll Kálmán miniszterelnök és Khuen-Héderváry bán, a kik azonban Dolnji-Miholjácra nem kísérik a királyt. A küldöttséget Pejacevics Tivadar gróf főispán vezeti a király elébe. Dolnji-Miholjácson a helyi hatóság fogadja a Felséget. A husz perczzel később különvonaton érkező Ferdinánd román trónörökös tiszteletére a pályaudvaron diszszázadot állitanak fel. A király szállására kíséri Ferdinánd trónörökös, azután a maga szállására megy. Este kivilágítás lesz, a kastély udvarában udvari konyhát rendeztek be. Szeptember 14-én reggel a hadi hid verése után a Felsége Göröcsönybe megy. Az ut mintegy két óráig tart. (M. T. I.)

### Minisztertanács.

**Budapest, szept. 2.** (Saját tud. táv.) Ma a minisztertanács ülést tartott, melyen szóba jött a képviselőház feloszlatása. Széll Kálmán miniszterelnök nem adott határozott választ, de mint szakörökben beszéltek, a feloszlatás e hó 9-én minden esetre megtörténik.

**Budapest, szept. 2.** (Saj. tud. táv.) A Budapesti Hirlap illetékes forrásból jelenti, hogy Széll Kálmán a jövő heti napirendet a ma délelőtt tartott minisztertanácsban bejelentette s egyuttal tudatta, hogy a képviselőház 9-én fel lesz oszlatva. Az új képviselő választás szeptember 30-án veszi kezdetét s október 9-én okvetlen befejezendő.

### Méline beszéde.

**Remiremont, szeptember 2.** A remiremonti arrodissement veterán egyesületének lakomáján Méline beszédet mondott, a melyben egyebek között ezt mondta: A forradalom zord viharában is érintetlen maradt egy érzés, a haza és a hadsereg szeretete. Ezzel ellenkezőleg a modernnek arról ábrándoznak, hogy a haza és a hadsereget, a melyet egyszerű milícia színvonalára akarnak leszállítani. De minél inkább támadják a hadsereget, annál inkább kell védelmére az országnak. Ez az

ézés szemmel láthatóan fog nyilatkozni Miklós czár látogatása alkalmával. A hadsereg ellenségei be fogják látni, hogy képtelenek aláadni a hadsereget és azt a szövetséget, amely Franciaországnak biztosságát ad. A szónok végül örömeinek adott kifejezést azon, hogy Loubet elnöknek Miklós czárral való találkozásakor mindazok, a kik Franciaországot szeretik, egyik lesznek és egyetlen egy pártot fognak alkotni, a haza pártját. (M. T. I.)

### Polgármesterünk állapota.

**Budapest, szept. 2.** (Saját tud. táv.) Tegnap utazott fel *Bulyovszky* József, *Berkovics* és *Rács* Odön orvosok kíséretében, hogy ott állapota felől híres idegyógyász professzorokkal tanácskozzanak. A felmenetel alkalmával már teljesen jobban érezte magát s most mint értesülünk, délben újból erős idegrohamok vették elő. — Az előhívott mentők a Schvartzer fele sanatóriumba szállították. Adja az Ég, hogy jobbra forduljon állapota.

### Bürok harcza.

**London, szept. 2.** Kitchener jelenti Pretóriából: A Hamenskraainál levegőbe röptetett vonat kísérőcsapatának vesztesége az elesett Vondele ur alezredesen kívül kilencz halott és tizenhat sebesült. A sebesülteket mind Pretóriába vitték. A csapat 46 emberből állott. (M. T. I.)

### A kolumbiai viszály.

**Carracas, szeptember 2.** A kormány valamennyi vele barátságos viszonyban lévő államhoz memorandumot intézett a Kolumbiával támadt viszály dolgában. A memorandum azt mondja egyebek között, hogy a kormány úgy véli, hogy az ellenségeskedés kitérése küszöbön van. (M. T. I.)

### Vasuti katasztrófa.

**Máramaros-Sziget, szept. 2.** (Saj. tud. táv.) A budapestről robogó gyorsvonat *Tracskánál* összeütközött a máramaros-szigeti személyvonattal. *Két utas szörnyet halt*, többen súlyos és 45-en könnyebb fajta sérülést szenvedtek. A pánik óriási volt. *A mozdonyok és kocsi össze rongálódtak.* A vizsgálatot megindították.

### Barthay temetése.

**Budapest, szept. 2.** (Saját tud. táv.) *Barthay* Ede híres zeneszerzőt, a zeneakadémia tanárát, óriási részvét mellett tegnap helyezték örök nyugalomra. Sirjánál *Zichy* Géza gróf mondott megható gyászbeszédet.

## KOZGAZDASAG.

Stech Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A "Tiszántul" eredeti távirata. —

Matáridők.

	Budapest, szept. 2.
Buza októberre	0.00
Buza áprilisra	0.00
Tengeri	0.00
Rozs okt.	0.00
Zab ápr.	0.00
Káposzta, repce, lug.	0.00

Értékfűzők.

	Budapest, szept. 2.
Osztrák hitel	118.60
Magyar hitel	92.80
Allamvasut	121.83
Rimacsurányi	100.40
Magyar jelölő	118.50
Salkótarjáni	92.75
Wagon-kölcsön	99.76

Mivatalos Árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. szept. 2-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	118.60
Magyar koronajárdék	92.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.83
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.40
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	118.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92.75
Italmérséi jog megváltási kötvény	99.76
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	176.00
Tiszszabályozás szept. sorsjegyek kölcsön	145.50
Osztrák járadékpapírban	98.55
Osztrák járadék ezüstben	98.40
Osztrák járadék aranyban	118.00
Osztrák korona járadék	95.75
Osztrák államsorsjegyek	140.00
Osztrák magyar bank részvény	16.50
Magyar hitelbankrészvény	639.25
Osztrák hitelintézet részvény	625.00
Párisi vista	94.85
20 frankos arany (Napoleon'sor)	19.01
Németbirodalmi márka	117.10
Londoni vista	239.40
20 márkás arany	28.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

**teljesen kiárusítjuk**

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

**minden elfogadható árban eladjuk.**

Tisztelettel

**Kunz József és társa czég,**

Nagyvárad, Szt. László-tér.

## A „TISZÁNTUL”

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap. Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

### Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona  
Vidéken . . . . . 6

## Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhathatóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }  
Bérmáltak }  
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri  
Meholtak } papíron.  
Megtértek }  
Eltértek }

Bevétel }  
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.  
Anyakönyvek betűrendes mutatója.  
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }  
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.  
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.  
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.  
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.  
Jelentés alapítványokról.  
Évi jelentés iskolákról.  
Templomi leltár.  
Catalogus librorum.  
Családi értesítő.  
Elbocsájtó levél.  
Keresztelési jegy.  
Keresztelési Emlék.  
Esketési jegy.  
Iktató könyv.  
Kézbesítő könyv, kötve.  
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők a Szent Vincze Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

*Krisztus követése.* 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

*Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve.* 3 korona.

*Boldogasszony követése.* 2 korona 40 fillér.

*B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca.* 2 korona.

*Szeráf Hangok Szent Teréziától.* 2 korona 40 fillér.

*Keresztény Vezérczikkek.* 2 korona.

*Az Urangyala,* füzve 2 kor.

*Liliomszálak,* füzve 3 kor.

*Csarnok,* 3 korona.

*Szent Halmok,* 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

*Breviarium, Missale, Pontificale Rituale* etc.

## Szent László nyomda részvénytársaság

elvéllal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

## nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetésmények, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palaczkfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

## Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvaokról.

2. Megtértek jegyzéke.

3. Hitehagyottak jegyzéke.

4. Elvált házások jegyzéke.

5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.

6. Vegyes házasságok jegyzéke.

7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.

8. Kimutatás a plebánia állapotáról.

9. Kereszteltek } anyakönyve, diósgyőri

10. Egybekeltek } papíron.

11. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

12. Bevételi } számadás-ivek.

13. Kiadási }

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }

16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.

17. Meholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }

22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.

23. Meholtak }

## KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.